

RZECZPOSPOLITA POLSKA
PROKURATOR GENERALNY

Warszawa, dnia 14 marca 2022 r.

1001-8.TK.25.2022

SK 21/22

TRYBUNAŁ KONSTYTUCYJNY KANCLARIA	
wpl. dnia	17. 03. 2022
Nr wg EZD	765

TRYBUNAŁ KONSTYTUCYJNY

W związku ze skargą konstytucyjną A. S. o zbadanie zgodności art. 1 ust. 2 ustawy z dnia 17 czerwca 2004 r. o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu przygotowawczym prowadzonym lub nadzorowanym przez prokuratora i postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki (tekst jednolity: Dz. U. z 2018 r., poz. 75 ze zm.) „w zakresie, w jakim wyłącza możliwość złożenia skargi na przewlekłość postępowania w sprawie nadania klauzuli wykonalności (tzw. postępowania klauzulowego) - zawartemu w wyroku wydanym w postępowaniu karnym - postanowieniu przyznającemu pokrzywdzonemu zwrot kosztów zastępstwa procesowego od skazanego, co jest równoznaczne z zamknięciem drogi sądowej w rozumieniu art. 77 ust. 2 Konstytucji RP, poprzez uniemożliwienie przeciwdziałania przewlekłości postępowania klauzulowego oraz wykluczenie rekompensaty za nieuzasadnioną zwłokę w rozpoznaniu sprawy”, z art. 45 ust. 1 w związku z art. 2 i art. 77 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej

- na podstawie art. 42 pkt 7 oraz art. 63 ust. 1 ustawy z dnia 30 listopada 2016 r. o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym (tekst jednolity: Dz. U. z 2019 r., poz. 2393) -

przedstawiam następujące stanowisko:

postępowanie w tej sprawie podlega umorzeniu na podstawie art. 59 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 30 listopada 2016 r. o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym - wobec niedopuszczalności wydania orzeczenia.

UZASADNIENIE

A. S. (dalej także: Skarżąca) wystąpiła do Trybunału Konstytucyjnego ze skargą konstytucyjną, przytoczoną na wstępie niniejszego stanowiska.

Skarga ta została wniesiona na tle następującego stanu faktycznego i prawnego ustalonego przez Trybunał Konstytucyjny w postanowieniu z dnia 9 lutego 2022 r., w sprawie o sygn. akt Ts 122/21 (odpis postanowienia został dołączony do akt sprawy).

Sąd Rejonowy w R., wyrokiem z października 2019 r., w punkcie pierwszym - uznał wskazanego tam oskarżonego winnym popełnienia zarzucanego mu czynu polegającego na uporczywym nękanii

Skarżącej i wymierzył mu karę ograniczenia wolności, polegającą na wykonywaniu nieodpłatnej kontrolowanej pracy na cele społeczne; w punkcie drugim - zobowiązał oskarżonego do powstrzymywania się od zbliżania do pokrzywdzonej ; w punkcie trzecim - zasądził od oskarżonego na rzecz oskarżycielki posiłkowej (Skarżącej) kwotę zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego; w punkcie czwartym - zasądził od oskarżonego na rzecz Skarbu Państwa kwotę zł tytułem wydatków, zwalniając go od ponoszenia opłat i wydatków w pozostałej

części.

W listopadzie 2019 r. pełnomocnik Skarżącej zwrócił się do Sądu Rejonowego w R. o nadanie wyrokowi klauzuli wykonalności, a - wobec braku reakcji Sądu na ten wniosek - wystąpił ze skargą na przewlekłość postępowania w postępowaniu wykonawczym.

Postanowieniem ze stycznia 2021 r. Sąd Okręgowy w R. pozostawił skargę bez rozpoznania, uznawszy, że jest ona niedopuszczalna z mocy prawa.

W uzasadnieniu skargi konstytucyjnej A. S. podniosła, że art. 1 ust. 2 ustawy z dnia 17 czerwca 2004 r. o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu przygotowawczym prowadzonym lub nadzorowanym przez prokuratora i postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki (tekst jednolity: Dz. U. z 2018 r., poz. 75 ze zm.) [dalej: ustawa o skardze] naruszył „prawo do rozpatrzenia sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki (art. 45 ust. 1 Konstytucji RP), którego realizacja wobec każdego obywatela stanowi jedną z przesłanek uznania Rzeczypospolitej Polskiej za demokratyczne państwo prawne, urzeczywistniająca zasady sprawiedliwości społecznej (art. 2 Konstytucji RP)” [uzasadnienie skargi konstytucyjnej, s. 2].

Ponadto, zdaniem Skarżącej, „[b]rak możliwości zaskarżenia przewlekłości postępowania klauzulowego dotyczącego zawartego w wyroku wydanym w postępowaniu karnym - postanowienia przyznającego pokrzywdzonemu zwrot kosztów zastępstwa procesowego od skazanego jest równoznaczny z bezwarunkowym zamknięciem drogi sądowej w rozumieniu art. 77 ust. 2 Konstytucji RP, które w sposób trwały uniemożliwia usunięcie naruszenia prawa do rozpatrzenia sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki” (uzasadnienie skargi konstytucyjnej, s. 3 - 4).

Przepis art. 1 ustawy o skardze, *in toto*, brzmi następująco:

„Art. 1. 1. Ustawa reguluje zasady i tryb wnoszenia oraz rozpoznawania skargi strony, której prawo do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki

zostało naruszone na skutek działania lub bezczynności sądu lub prokuratora prowadzącego lub nadzorującego postępowanie przygotowawcze.

2. Przepisy ustawy stosuje się odpowiednio, gdy na skutek działania lub bezczynności sądu albo komornika sądowego doszło do naruszenia prawa strony do przeprowadzenia i zakończenia bez nieuzasadnionej zwłoki sprawy egzekucyjnej lub innej sprawy dotyczącej wykonania orzeczenia sądowego (podkr. wł.).

3. Przepisy ustawy stosuje się zgodnie ze standardami wynikającymi z Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności, sporządzonej w Rzymie dnia 4 listopada 1950 r. (Dz. U. z 1993 r. poz. 284, z późn. zm.)”.

W kontekście sprawy, na tle której sformułowano skargę konstytucyjną A. S., konieczne jest również uwzględnienie przepisów art. 2 ust. 1 - 1b ustawy o skardze, które mają następujące brzmienie:

„Art. 2. 1. Strona może wnieść skargę o stwierdzenie, że w postępowaniu, którego skarga dotyczy, nastąpiło naruszenie jej prawa do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki, jeżeli postępowanie zmierzające do wydania rozstrzygnięcia kończącego postępowanie w sprawie trwa dłużej niż to konieczne dla wyjaśnienia istotnych okoliczności faktycznych i prawnych albo dłużej niż to konieczne do załatwienia sprawy egzekucyjnej lub innej dotyczącej wykonania orzeczenia sądowego (przewlekłość postępowania).

1a. Przepis ust. 1 stosuje się odpowiednio do postępowania przygotowawczego.

1b. Przepisu ust. 1 nie stosuje się w sprawach, o których mowa w art. 1 § 1 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. - Kodeks karny wykonawczy (Dz. U. z 2017 r. poz. 665, 666, 768, 1452 i 2217), chyba że dotyczą one obowiązku naprawienia szkody, zadośćuczynienia za doznaną krzywdę lub nawiązki orzeczonej na rzecz pokrzywdzonego (podkr. wł.).”.

W uzasadnieniu skargi konstytucyjnej Skarżąca jako ostateczne orzeczenie w rozumieniu art. 79 ust. 1 Konstytucji wskazała postanowienie Sądu Okręgowego w R. ze stycznia 2021 r., w którym Sąd, „na podstawie art. 430 § 1 k.p.k. w związku z art. 429 § 1 k.p.k. **w zw. z art. 2 ust. 1 pkt 1b** (podkr. wł.) [chodzi prawdopodobnie o art. 2 ust. 1b ustawy o skardze, ponieważ ust. 1 tego przepisu nie zawiera punktów - przyp. wł.] i art. 8 ust. 2 ustawy z dnia 17 czerwca 2004 r. o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu przygotowawczym prowadzonym lub nadzorowanym przez prokuratora i postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki” skargę pełnomocnika oskarżycielki posiłkowej A. S. na przewlekłość postępowania w postępowaniu wykonawczym **pozostawił bez rozpoznania**.

W uzasadnieniu wspomnianego wyżej postanowienia, Sąd Okręgowy w R. zwrócił uwagę, między innymi, na to, że:

- „[s]karga wbrew przytoczonemu w niej orzeczeniu Trybunału Konstytucyjnego z lipca 2019 r. (chodzi o wyrok TK z dnia 3 lipca 2019 r., w sprawie o sygn. akt SK 14/18, OTK ZU seria A z 2019 r., poz. 35, w którym Trybunał orzekł, iż art. 1 ust. 2 ustawy o skardze w zakresie, w jakim nie dotyczy postępowania o nadanie klauzuli wykonalności orzeczeniu wydanemu w sprawie prowadzonej w trybie Kodeksu postępowania cywilnego, jest niezgodny z art. 45 ust. 1 i art. 77 ust. 2 Konstytucji - przyp. wł.) oraz uchwale Sądu Najwyższego z dnia 19 grudnia 2019 r. (chodzi o uchwałę SN w sprawie o sygn. akt I NSPZP 1/18, LEX nr 2757997, w której Sąd Najwyższy orzekł, iż w sprawie o nadanie klauzuli wykonalności dopuszczalne jest wniesienie skargi na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu przygotowawczym lub nadzorowanym przez prokuratora i postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki - przyp. wł.) jest niedopuszczalna z mocy prawa. Stanowi o tym art. 2 ust. 1 pkt 1b powołany w sentencji niniejszego orzeczenia, z którego wynika, że ust. 1 nie stosuje się w sprawach, o których mowa w art. 1 § 1 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. - Kodeks karny wykonawczy (...), chyba, że dotyczą one obowiązku

naprawienia szkody, zadośćuczynienia za doznaną krzywdę lub nawiązki orzeczonej na rzecz pokrzywdzonego. Żaden z tych warunków nie jest spełniony w niniejszej sprawie, bowiem na rzecz pokrzywdzonej zostały zasądzone od skazanego koszty zastępstwa procesowego”;

- „[p]onieważ w sprawach skargi na przewlekłość dotyczącej postępowania karnego stosuje się odpowiednio przepisy procedury karnej (art. 8 ust. 2 cytowanej ustawy) [chodzi o ustawę o skardze - przyp. wł.] środek, który okazuje się niedopuszczalnym winien spotkać się z odmową przyjęcia przez prezesa sądu, do którego go złożono (art. 429 § 1 k.p.k.), a jeżeli został on jednak przyjęty, sąd pozostawia go bez rozpoznania”;

- „[w] związku z przekazaniem skargi przez Sąd Rejonowy (...) [w R. - przyp. wł.] do rozpoznania sądowi odwoławczemu, należało skargę jako niedopuszczalną z mocy prawa pozostawić bez rozpoznania” (dołączony do akt sprawy odpis postanowienia Sądu Okręgowego w R. ze stycznia 2021 r., s. 2).

W przedmiocie warunków formalnych, jakim musi odpowiadać skarga konstytucyjna, oraz konieczności badania, czy warunki te zostały spełnione, na każdym etapie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym, Trybunał wypowiadał się wielokrotnie.

W uzasadnieniu postanowienia z dnia 2 grudnia 2010 r., w sprawie o sygn. akt SK 11/10, Trybunał Konstytucyjny stwierdził, że „na każdym etapie postępowania (Trybunał - przyp. wł.) bada, czy nie zachodzi któraś z ujemnych przesłanek wydania wyroku, skutkująca obligatoryjnym umorzeniem postępowania. Dotyczy to wszelkich kwestii wstępnych - zarówno przesłanek charakterystycznych dla danego typu kontroli konstytucyjności, jak i przesłanek formalnych, wspólnych zarówno dla kontroli konkretnej, jak i abstrakcyjnej. Merytoryczne rozpoznanie zarzutów sformułowanych w skardze konstytucyjnej jest uzależnione od spełnienia przez skargę wszystkich - wynikających ze wskazanych przepisów - warunków jej dopuszczalności. Skład rozpoznający

sprawę merytorycznie nie jest związany stanowiskiem zajęтым w zarządzeniu lub postanowieniu zamykającym rozpoznanie wstępne (...). Akceptacja odmiennego zapatrywania, odmawiającego składowi orzekającemu prawa skontrolowania warunków dopuszczalności merytorycznego rozpoznania skargi, znaczyłaby, że czynności podejmowane na etapie wstępnego rozpoznania mają moc wiążącą wobec składu orzekającego. Kontrolowanie, czy nie zachodzi któraś z ujemnych przesłanek wydania wyroku, skutkujących obligatoryjnym umorzeniem postępowania, konieczne jest zatem na każdym etapie postępowania” oraz iż „[z]godnie z art. 79 Konstytucji w postępowaniu inicjowanym skargą konstytucyjną **przedmiotem kontroli może być jedynie przepis, który miał wpływ na treść ostatecznego rozstrzygnięcia o konstytucyjnych prawach lub wolnościach** (podkr. wł.)” [OTK ZU nr 10/A/2010, poz. 131, vide też - uzasadnienie postanowienia Trybunału Konstytucyjnego z dnia 15 października 2019 r., w sprawie o sygn. akt SK 10/19, OTK ZU seria A z 2019 r., poz. 54).

Ponadto w uzasadnieniu powołanego wyżej postanowienia w sprawie o sygn. akt SK 10/19 Trybunał Konstytucyjny przypomniał, że „[w] myśl art. 79 ust. 1 Konstytucji, każdy, czyje konstytucyjne wolności lub prawa zostały naruszone, ma prawo, na zasadach określonych w ustawie, wnieść skargę do Trybunału Konstytucyjnego w sprawie zgodności z Konstytucją ustawy lub innego aktu normatywnego, **na podstawie którego sąd lub organ administracji publicznej orzekł ostatecznie o jego wolnościach lub prawach albo o jego obowiązkach określonych w Konstytucji** (podkr. wł.). Przywołany przepis wyznacza polski model skargi konstytucyjnej, a także określa podstawowe wymagania dotyczące jej konstrukcji, od których spełnienia zależy dopuszczalność merytorycznego rozpoznania skargi.

Trybunał wyjaśniał już na gruncie art. 79 ust. 1 Konstytucji, że <[d]o zasadniczych przesłanek dopuszczalności występowania ze skargą konstytucyjną należy uczynienie jej przedmiotem przepisów (ustawy lub innego aktu normatywnego) wykazujących podwójną kwalifikację. Będąc podstawą prawną

ostatecznego orzeczenia wydanego w sprawie skarżącego przez sąd lub organ administracji publicznej, muszą one prowadzić jednocześnie do naruszenia wskazywanych przez skarżącego konstytucyjnych wolności lub praw> (postanowienie z 19 października 2004 r., sygn. SK 13/03, OTK ZU nr 9/A/2004, poz. 101). Skarżący, który jest zobligowany do prawidłowego oznaczenia w skardze konstytucyjnej przedmiotu kontroli (zob. art. 53 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 30 listopada 2016 r. o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym, Dz. U. poz. 2072, ze zm.; dalej: u.o.t.p.TK) [obecnie: tekst jednolity: Dz. U. z 2019 r., poz. 2393, dalej: ustawa o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym - przyp. wł.], **musi wykazać, że zaskarżone przepisy posiadają taką podwójną kwalifikację, a więc, po pierwsze, że były podstawą prawną ostatecznego orzeczenia wydanego w sprawie skarżącego** (podkr. wł.) oraz, po drugie, że to w treści normatywnej tych przepisów tkwi bezpośrednia przyczyna naruszenia określonych w Konstytucji wolności i praw skarżącego (...). Skarżący może uczynić przedmiotem zaskarżenia wyłącznie przepisy zastosowane w jego sprawie, które legły u podstaw ostatecznego jej rozstrzygnięcia przez sąd lub organ administracji publicznej. **<Warunek ten spełniony jest wówczas, gdy kwestionowany w skardze akt normatywny determinuje w sensie normatywnym treść orzeczenia przyjętego za podstawę skargi w tym jego aspekcie, w którym skarżący upatruje naruszenia przysługujących mu praw lub wolności o charakterze konstytucyjnym** (podkr. wł.)> [postanowienie pełnego składu z 6 lipca 2005 r., sygn. SK 27/04, OTK ZU nr 7/A/2005, poz. 84]. Innymi słowy, istnieć musi ścisły, merytoryczny związek między treścią normatywną zaskarżonej regulacji, treścią wydanego na podstawie tej regulacji ostatecznego rozstrzygnięcia organu władzy publicznej dotyczącego sfery wolności i praw konstytucyjnych skarżącego oraz podniesionym przez skarżącego w skardze konstytucyjnej naruszeniem wolności lub praw konstytucyjnych” (op. cit.).

Natomiast w uzasadnieniu postanowienia z dnia 9 kwietnia 2019 r., w sprawie o sygn. akt SK 7/19, Trybunał Konstytucyjny wyjaśnił, że „[z]godnie z art. 79 ust. 1 Konstytucji skarga konstytucyjna może być wniesiona w sytuacji, gdy sąd lub organ administracji orzekł ostatecznie o wolnościach, prawach lub obowiązkach skarżącego. Jak stwierdził Trybunał Konstytucyjny w postanowieniu pełnego składu z 4 grudnia 2000 r. o sygn. SK 10/99 (OTK ZU nr 8/2000, poz. 300): <konstytucyjne pojęcie «orzeczenia» o wolnościach, prawach lub obowiązkach jednostki obejmuje rozstrzygnięcia, które nakładają, zmieniają lub uchylają obowiązki albo przyznają, zmieniają lub znoszą uprawnienia>. Są to również orzeczenia, które <autorytatywnie stwierdzają istnienie obowiązku lub uprawnienia, jeżeli rozstrzygnięcia te mają znaczenie dla realizacji określonych uprawnień lub obowiązków jednostki>, a także <rozstrzygnięcia polegające na odmowie wydania jednego z wymienionych wcześniej rozstrzygnięć> (...).

Z kolei w myśl art. 77 ust. 1 otpTK (chodzi o ustawę o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym - przyp. wł.), skarga konstytucyjna może być wniesiona po wyczerpaniu drogi prawnej, o ile droga ta jest przewidziana, w ciągu 3 miesięcy od dnia doręczenia skarżącemu prawomocnego wyroku, ostatecznej decyzji lub innego ostatecznego rozstrzygnięcia. **Orzeczenie musi mieć bowiem charakter ostateczny. Złożenie skargi konstytucyjnej jest więc związane z bezskutecznym wyczerpaniem zwykłych środków zaskarżenia określonych w stosownych przepisach proceduralnych** (podkr. wł.). Skarga konstytucyjna ma ze swej istoty charakter subsydiarny wobec innych środków służących ochronie praw i wolności konstytucyjnych (...). **Jest środkiem ochrony wolności i praw, który może być wykorzystany dopiero wtedy, gdy w jednostkowej sprawie sądowej lub administracyjnej postępowanie zostało przeprowadzone i ostatecznie zakończone** (podkr. wł.)” [OTK ZU seria A z 2019 r., poz. 15).

J. Trzciniński i M. Wiącek, w komentarzu do art. 79 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, wskazali, między innymi, że „[p]odmiot uprawniony

do wniesienia skargi konstytucyjnej ma prawo ją wnieść dopiero wtedy, gdy sąd lub organ administracji publicznej **<orzeknie ostatecznie>** o jego wolnościach, prawach albo obowiązkach określonych w konstytucji. W tym kontekście (obowiązek wyczerpania drogi sądowej) mówi się niekiedy, że skarga konstytucyjna ma charakter subsydiarny (...).

Pod pojęciem **<orzeczenia>**, o którym mowa w art. 79 ust. 1 konstytucji, należy rozumieć - po pierwsze - rozstrzygnięcia, które nakładają, zmieniają lub uchylają obowiązki albo przyznają, zmieniają lub znoszą uprawnienia - po drugie - rozstrzygnięcia, które stwierdzają istnienie obowiązku lub uprawnienia, o ile rozstrzygnięcia takie mają znaczenie dla realizacji określonych uprawnień lub obowiązków, oraz - po trzecie - rozstrzygnięcia polegające na odmowie wydania jednego z wymienionych wcześniej rozstrzygnięć (postanowienie TK z 4 grudnia 2000 r., SK 10/99). **Nie są więc <orzeczeniami> czynności materialno - techniczne, pisma informujące obywatela o przysługiwaniu lub nieprzysługiwaniu mu określonych praw czy obowiązków i inne formy działania organów władzy publicznej, które nie polegają na wiążącym rozstrzygnięciu o statusie jednostki** (podkr. wł.). Skarga konstytucyjna będzie również co do zasady niedopuszczalna w sytuacji, gdy dany przepis ukształtował obowiązki lub uprawnienia jednostki z **mocy prawa** - bez konieczności wydawania orzeczeń czy innego rodzaju rozstrzygnięć indywidualnych (...).

Przesłankę **<ostateczności>**, wobec niejasności tego terminu w konstytucji, należy wyklądać przez pryzmat ustawy o TK i praktyki orzeczniczej TK, a samo pojęcie **<orzekł ostatecznie>** należy uznać za autonomiczne w tym sensie, że jest to pojęcie konstytucyjne o określonej treści. W tej kwestii warto przytoczyć opinię TK: **<Skoro art. 79 ust. 1 konstytucji formułuje przesłankę ostatecznego orzeczenia, a termin ten nie stanowi powtórzenia żadnego z ustawowych unormowań proceduralnych, zastanych przez konstytucję, to należy uznać, że te odmienności terminologiczne nie są dziełem przypadku. (...) odmienności te dają wyraz intencji ustawodawcy konstytucyjnego do użycia**

pojęcia nowego (odrębnego), o możliwie najogólniejszym charakterze, odnoszącego się do wszelkiego rodzaju końcowych rozstrzygnięć podejmowanych we wszelkiego rodzaju postępowaniach przed sądami i organami administracji publicznej> (postanowienie TK z 5 grudnia 1997 r., Ts 14/97).

Artykuł 47 ust. 1 ustawy o TK (chodzi o art. 77 ust. 1 ustawy o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym - przyp. wł.) stanowi, że <Skarga konstytucyjna (...) może być wniesiona po wyczerpaniu drogi prawnej, o ile droga ta jest przewidziana, w ciągu 3 miesięcy od doręczenia skarżącemu prawomocnego wyroku, ostatecznej decyzji lub innego ostatecznego rozstrzygnięcia>. Jeśli na postanowienie, że <sąd lub organ administracji publicznej orzekł ostatecznie>, spojrzeć przez pryzmat postanowienia ustawy o **<wyczerpaniu drogi prawnej>**, to w poszczególnych procedurach będzie to oznaczać, że w sprawach cywilnych i karnych orzeczeniem ostatecznym będzie co do zasady wyrok sądu II instancji, a w sprawach administracyjnych - wyrok NSA. Jeżeli natomiast od danej decyzji ostatecznej (innego rozstrzygnięcia) nie przysługuje zwyczajny środek zaskarżenia, to zakwestionowanie przepisu będącego podstawą prawną takiej decyzji w skardze konstytucyjnej nie wymaga uprzedniego zaskarżenia jej do sądu.

Wymóg <wyczerpania drogi prawnej> - odczytywany przez pryzmat zasady subsydiarności skargi konstytucyjnej - oznacza, że warunkiem dopuszczalności skargi jest uprzednie skorzystanie przez skarżącego z prawa do odwołania do drugiej instancji (art. 78, art. 176 ust. 1 konstytucji) przez wniesienie środka odwoławczego od rozstrzygnięcia wydanego w pierwszej instancji (przede wszystkim przez złożenie apelacji, zażalenia, skargi do sądu administracyjnego). **Skarga konstytucyjna jest niedopuszczalna, jeżeli do uprawomocnienia orzeczenia sądowego (decyzji czy innego rozstrzygnięcia) doszło na skutek zaniechania wniesienia środka odwoławczego lub wniesienia go w sposób wadliwy formalnie (zob. np. postanowienie TK z 16 lutego 2012 r., Ts 31/11) [podkr. wł.]**” (J. Trzcíński i M. Wiácek, komentarz do

art. 79 Konstytucji, [w:] *Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej. Komentarz. ART. 30-86*, Tom II, Wydawnictwo Sejmowe, Warszawa 2016, s. 907 - 908).

Mając na uwadze powołane wyżej orzecznictwo Trybunału Konstytucyjnego i przechodząc na grunt skargi konstytucyjnej A. S., należy stwierdzić, że w sprawie, na tle której sformułowano tę skargę, Skarżąca nie uzyskała ostatecznego orzeczenia, w rozumieniu art. 79 ust. 1 Konstytucji.

Skarżąca zaniechała bowiem wniesienia zażalenia na postanowienie Sądu Okręgowego w R. ze stycznia 2021 r.

Trzeba zwrócić uwagę na to, że powołany wyżej Sąd orzekał, między innymi, na podstawie art. 430 § 1 k.p.k. w związku z art. 429 § 1 k.p.k. w związku z art. 8 ust. 2 ustawy o skardze.

Przepis art. 430 k.p.k., *in toto*, brzmi następująco:

„Art. 430. § 1. Sąd odwoławczy pozostawia bez rozpoznania przyjęty środek odwoławczy, jeżeli zachodzą okoliczności określone w art. 429 § 1 albo jeżeli przyjęcie tego środka nastąpiło na skutek niezasadnego przywrócenia terminu.

§ 2. Na postanowienie przysługuje zażalenie do innego równorzędnego składu sądu odwoławczego (podkr. wł.), chyba że zostało wydane przez Sąd Najwyższy.”.

D. Świecki, wypowiadając się w przedmiocie zaskarżenia postanowienia sądu odwoławczego o pozostawieniu środka odwoławczego bez rozpoznania, stwierdził, między innymi, że „[w] § 2 komentowanego przepisu (chodzi o art. 430 k.p.k. - przyp. wł.) wprowadzono możliwość zaskarżenia postanowienia sądu odwoławczego o pozostawieniu środka odwoławczego bez rozpoznania. Zażalenie nie przysługuje natomiast, gdy postanowienie wydał Sąd Najwyższy.
(...)

Komentowany przepis uzupełnia zawarty w art. 426 § 2 katalog orzeczeń wydanych przez sąd odwoławczy w toku postępowania odwoławczego, na które przysługuje zażalenie.

W § 2 wprowadzono zaskarżalność poziomą do rozpoznania zażalenia. Sądem właściwym jest bowiem sąd odwoławczy w innym równorzędnym składzie. Chodzi tu o taki sam skład, który wydał zaskarżone postanowienie (liczebnie), ale nie może to być ten sam skład (osobowo).

W razie wniesienia zażalenia na postanowienie sądu odwoławczego o pozostawieniu zażalenia bez rozpoznania czynności postępowania międzyodwoławczego wykonuje prezes tego sądu. W wypadku braku podstaw do nadania mu biegu decyzję podejmuje - w zależności od przyjętego poglądu (...) - prezes tego sądu, który odmawia jego przyjęcia, albo sąd odwoławczy, który pozostawia zażalenie bez rozpoznania. Jeżeli zażaleniu należy nadać bieg, to prezes sądu odwoławczego wydaje zarządzenie o przyjęciu zażalenia i dokonuje czynności, o których mowa w art. 461” (D. Świecki, *Komentarz aktualizowany do art. 430 Kodeksu postępowania karnego. Stan prawny: 2021.07.15*, http://lex/lex/content.rpc?reqId=1646743908048_135769212).

W sprawie, na tle której sformułowano skargę konstytucyjną, Sąd Rejonowy w R., o czym wcześniej była mowa, **przyjął** skargę na przewlekłość postępowania o nadanie wyrokowi klauzuli wykonalności, a następnie przekazał tę skargę do rozpoznania Sądowi Okręgowemu w R., mimo iż środek ten był niedopuszczalny z mocy ustawy i Prezes Sądu Rejonowego w R. powinien odmówić jego przyjęcia (art. 429 § 1 k.p.k.).

W tej sytuacji Sąd Okręgowy w R. był zmuszony do pozostawienia tejże skargi bez rozpoznania jako niedopuszczalnej z mocy ustawy, co otworzyło Skarżącej drogę do zaskarżenia tego rozstrzygnięcia do innego równorzędnego składu Sądu Okręgowego w R.

Jednak Skarżąca z tej możliwości nie skorzystała.

Reasumując, należy stwierdzić, że wobec niewyczerpania przez Skarżącą zwykłych środków zaskarżenia w sprawie skargi na przewlekłość postępowania o nadanie wyrokowi klauzuli wykonalności, postępowanie w przedmiocie kontroli zgodności art. 1 ust. 2 ustawy o skardze „w zakresie, w jakim wyłącza możliwość złożenia skargi na przewlekłość postępowania w sprawie nadania klauzuli wykonalności (tzw. postępowania klauzulowego) - zawartemu w wyroku wydanym w postępowaniu karnym - postanowieniu przyznającemu pokrzywdzonemu zwrot kosztów zastępstwa procesowego od skazanego, co jest równoznaczne z zamknięciem drogi sądowej w rozumieniu art. 77 ust. 2 Konstytucji RP, poprzez uniemożliwienie przeciwdziałania przewlekłości postępowania klauzulowego oraz wykluczenie rekompensaty za nieuzasadnioną zwłokę w rozpoznaniu sprawy”, z art. 45 ust. 1 w związku z art. 2 i art. 77 Konstytucji podlega umorzeniu na podstawie art. 59 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 30 listopada 2016 r. o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym - wobec niedopuszczalności wydania orzeczenia.

Jedynie na marginesie, zważywszy na zajęte w tej sprawie stanowisko o umorzeniu postępowania w całości na podstawie art. 59 ust. 1 pkt 2 ustawy o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym - wobec niedopuszczalności wydania orzeczenia, **z uwagi na to, że zapadłe w sprawie Skarżącej postanowienie Sądu Okręgowego w R. ze stycznia 2021 r. nie stanowiło „ostatecznego orzeczenia”, w rozumieniu art. 79 ust. 1 Konstytucji,** należy odnotować, że wskazany przez Skarżącą przepis art. 1 ust 2 ustawy o skardze nie mógłby być przedmiotem kontroli w trybie skargi konstytucyjnej.

Sąd Okręgowy w R., postanowieniem ze stycznia 2021 r., nie orzekał bowiem w oparciu o art. 1 ust. 2 ustawy o skardze, co oznacza, że przepis ten nie determinował w sensie normatywnym treści orzeczenia przyjętego za podstawę skargi konstytucyjnej A. S. w tym jego aspekcie, w którym Skarżąca upatruje naruszenia przysługujących jej praw o charakterze konstytucyjnym.

Podstawą przedmiotowego postanowienia, oprócz wymienionych wcześniej art. 430 § 1 k.p.k., art. 429 § 1 k.p.k. i art. 8 ust. 2 ustawy o skardze był bowiem **przepis art. 2 ust. 1b ustawy o skardze** (błędnie oznaczony przez Sąd Okręgowy w R. w podstawie prawnej wydanego orzeczenia jako art. 2 ust. 1 pkt 1b tejże ustawy), który w sposób jednoznaczny wskazuje na to, że strona nie może wnieść skargi o stwierdzenie przewlekłości postępowania w sprawach, o których mowa w art. 1 § 1 ustawy - Kodeks karny wykonawczy, chyba że dotyczą one obowiązku naprawienia szkody, zadośćuczynienia za doznaną krzywdę lub nawiązki orzeczonej na rzecz pokrzywdzonego.

Z tych wszystkich względów, wnoszę jak na wstępie.

z upoważnienia
Prokuratora Generalnego

Robert Hernand
Zastępca Prokuratora Generalnego